

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>	
Egész évre	4 frt.
Félévre	2 "
Negyedévre	1 "

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

Kéziratok nem adatnak vissza.

A lap szellemi részét illető czikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnok —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

A gyulafehérvári új gymnasium.

II. cikkely.

Vizsgáljuk most azon másodrendű okokat, melyeket a városon való építés mellett fel lehetne, s fel szoktak hozni.

Azok a kik azt óhajtanák, hogy a városra menjünk, legközössegesebben e négy okot vagy azok egyikét-másikat szokták emlegetni: 1) A város szépítését; 2) a magyarosodást; 3) a tanulók fegyelmi ellenőrzését; 4) végül a távolságbeli különbséget. Vegyük rendre s nézzük mi igaz, mi nem.

Azt mondogatják, hogy a város sokat nyerne egy impozáns gymnasiummal, melybe a fiúvelő intézet is bele volna kebelezve.

S ez a mondás olyan plausibilis, hogy azt a legelőbb izlésű ember sem vonhatja kétségbe. De egyszersmind olyan kevésbé függ össze a tanítás és nevelés kérdésének megoldásával, melyről *egyedül szó van most*, hogy fölöslegesnek látszik e pontnál tovább időzni. Mert ki hallotta valaha, hogy iskola építésnél a város szépítése oly fontos dolog volna, hogy azért a paedagogiailag és higienikus szempontból jobb helyet mellőzzék?

Hiszen akkor pl. Sz.-Udvarhelyt az állam halálos bünt követett el a város ellen, mikor — mondjuk — nem a barátokkal szembe épített, hanem a városnak éppen a szélére, a régi várba, a mely az utca és vásár zajától egészen félre esik.

Egészen más volna még a dolog, ha okvetetlenül csak a városra lehetne építeni; vagy maga a város akarna egy egész új iskolát létesíteni. Akkor oda építhetne, a hol a tanítás ügyének megfelelően, a városra szépítés szempontjából is előnyösebb volna; de akkor is csak másodsorban kellene a szépítésre tekinteni.

De nem akarok fényes nappal gyertyával vilá-

gitani, azért e pontot miut teljesen számba sem vehetőt mellőzöm.

Második ok a *magyarosodás*.

Ez ma olyan általános mondás, hogy a megkövetés veszedelme nélkül senki sem mondhat ellene.

Nem ettől való félelmemben, de tiszta meggyőződésből vagyok hiva a nemzeti érzelmek fejlesztésére irányuló minden helyes törekvésnek, s magam is egész lélekkel igyekszem azt az érzelmeket elsősorban tanítványaimban — mert rájuk utal hivatásom — kifejteni, éltetni. Magyar szellemben tanítani, magyar érzést önteni — az iskolában — a növendékbe.

Ez a tanár, ez az iskola közvetlen feladata. S én nem vagyok képes felfügni, mennyiben lenne kedvezőbb erre a fapiacztéri, mint a várbeli levegő.

De tán nem is ide tekintgetnek, mikor e pontot emlegetik? Valószínűleg azt gondolják, s mondják is, hogy a tanárok, ha a gymnasium lent lesz, a magyarosodásra társadalmilag nagyobb mértékben fognak befolyjni.

Mintha a vársánczok ma tán akadályul szolgálnának ebben, s mintha ma nem érintkeznének, vagy nem érintkezhetnének éppen oly könnyen, mintha a gymnasiumot levinnék! Hiszen *nálunk távolságról* beszélni nem lehet. Az a pár méter, mi a várostól a várig van, biz' a még eddig senkit meg nem akadályozott abban, hogy — ha neki éppen úgy tetszett — a napnak akár nagyobb részét is ott lent tölthesse.

Felfogásom szerint a tanárok, kik a várban laknak, a magyarosodás ügyének tesznek most is annyi szolgálatot, mennyit állásuknál fogva tehetnek, s mint a városon lakó, s e tekintetben tőlük semmivel sem különböző magyar állami tisztviselői karok. Mi is benne vagyunk minden jótékony, közhasznú intézetben, mint tagok és tisztviselők; részt veszünk gyűléseikben, rendezünk ifjuságunkkal a városban nyilvános *magyar ünnepségeket*; hangoztatjuk, s hangoztat-

tatjuk növendékeinkkel a magyarságot, mennyiben ildomosnak találjuk; megüljük a magyarság ünnepnapjait, s ha kell — mint a 25. §-os világban megtettük — hordozzuk és hordoztatjuk a nemzeti színeket; megünnepeltük s meggyászoltuk Kossuthot stb. stb. Azt hiszem nem szükséges bővebben felhazakodnom effélével, mert eddigi eljárásunk miatt szemrehányás se nem érhet, se azt el nem fogadhatnók senkitől.

A *távolság* az, a miből szintén elsőséget akarnának vonni a városon építendő gymnasium javára.

Erre már egyszer megmondtam hogy nálunk távolságról beszélni nem lehet komolyan. Igazán talál ide a régi latin mondás: *Ignotos fallit, notis est derisui.*

Bátran azt mondom, hogy ez is csak olyan nagyképűsködés, mint annak a bizonyos *szakértőnek* (?) a rajza, ki a Fapiaczt úgy rajzolta le az ő részben sehova, (azaz a városon kívül a Maros felé), részben a város teljesen félreeső részeibe vezető utcáival, mintba ez e térség volna Gyfehérvár középpontja. Azt hitte valószínűleg, hogy nem kerül olyan emberek szeme elé a rajza, kik itt a helyszínevel tájékozódva vannak.

Hisz nézzük, hol van a mi diákságunk elszállásolva.

Mint mi tudjuk — a városiakat leszámítva, kik egész szerteszét vannak, hogy rájok mindegy akár a várba, akár a fapiacra járnak — ifjúságunk a vár alatt, a várban, a Csűrökutcájában s a főtér környékén lakik oroszlanrészben. Már most képzeljük el a téli és tavaszi időszakot, melyhez az őszt is hozzá vehetjük, ha esős, — mondom, képzeljük el, hogy ennek az így elhelyezett ifjúságnak a vár alól, a várból — hol a finövelő 60, a papnövelő 20—30 és magán szállások tanulóival a növendékek az intézet számának felét kiteszik — továbbá a Csűrökutcájából, no meg a főtér környékéről a Fapiacra kell járni azon sártengerben, mi ezen időszakban Fehérvárt szokott lenni.

Valjon nem sokkal könnyebben fel tud a várba sétálni, hol télen a havat az utról elhányják, s tavaszkor nem vizes, mint járatlan utakon a városon át, vagy esős időben a *trágyával áthidalt* sétatéri szegleteken s a többi nyakig sáros utcákon bekerülgetni a fő sártészekbe, a Fapiacra, ha talán ez utóbbi — mondjuk tíz husz méterrel közelebb is esnék egyik másik tanulóhoz?

Sajnálatra méltó volna igazán a kath. status, ha ilyen szerencsétlen s a mi fő: nem igaz argumentá-

lásra hallgatott volna s el akarná hagyni ország-szerzte keresni való alkalmas helyét, csak azért, hogy . . . de ki is tudná tulajdonképpen megmondani miért, mert az eddigi okok egyáltalán nem szólnak a városra leépítés mellett.

Hanem hátra van még — legalább paedagogiai szempontból — a legfontosabbnak látszó ok: a *tanulók fegyelmében tartása*, vagyis az ellenőrzés kérdése.

Itt legegyszerűbben azt jegyzem meg, hogy az ifjúság szabad időbeli és éjjeli rendetlenségének ellenőrzése nem az iskolából történik. Ez magának az *iskola helyének kérdésén kívül eső dolog*. A tanár, helyesebben a tanári kar s egész tisztán kimondva az igazgató ezt a felügyeletet nem rendőrileg gyakorolja, az által, hogy az uteza szegletére kiáll nappal-éjjel. Ez az ő állásukkal össze nem férő rendörködés volna, mire önérzettel tanár nem is vállalkozhatik. Ez az *ellenőrzése* a csavarogni, vagy kocsmazni szerető *nehány diáknak*, mert tulajdonképpen csak néhányról van szó, egész helyesen eszközölhető akár lenni, akár fenn van a gymnasium. Nem kell azért lemenni a tanári karnak a városra lakni. (Mert ez az ellenőrzés felhozóinak intentioja, hogy akkor a tanári kar is *á-tól z-ig* mind lenni lakjék.)

Nem kell mondom azért leköltözni a város drága s nagyon vegyes szállásaira. Lehet ezt az ellenőrzést innen felülről is igen egyszerűen és eredményesen eszközölni. Még pedig olyan formán, hogy a tanári kar, s igazgató gondoskodik a szállások kellő látogatásáról, s nemcsak az alkalmatlan szállásokról távolítatja el a tanulókat, mit az idén igen helyesen megtett. Hanem azon szállásokat is kiűriteti, *akárhol vannak*, melyeken a diákra nem ügyelnek fel, vagyis a honnan a kitűzött időn túl kiszoktak maradni a szálláson lévő tanulók. És ez nem is kíván valami nagy ördögséget. Magam is tudnék néhány ily szállást rögtön megnevezni, de nem tartozik ide. S én merem állítani, hogy azonnal kevesebb lenne a rendetlenség, mihelyt legalább két ilyen helyről kitalának a diákokat.

Másik eszköz volna a rendőrség igénybe vétele az ilyen extra diákok ellen, mert rendesen notorius extra diákok a rendetlenek. S én hiszem, hogy a mi józan gondolkozásu rendőrségünk, (*mert maguk is jórészt család apák*) közreműködnek, mint eddig is egy-két esetben közreműködött, a tanügy érdekében.

Ez az a két eszköz, mely célhoz vezet, melyet a tanári kar igénybe vehet.

Nem mondom, hogy kijátszani nem lehet, csak azt állítom, ezeken túl menni, vagy ezeknél többet kívánni nem szabad.

Bármily ellenőrzés mellett lehet kihágást elkövetni; de a tanárt az utczára kiállítani ellenörködni nem hiszem, hogy valaki kívánhatná; s minden utczába úgy se jutna tanár.

Vagy kinek jutott eszébe, hogy pl. a szerzeteseket, a hol gymnasiumuk van, *kitelepítse a városra*, hogy diákságukat ellenőrizzék.

Ne áltassuk magunkat képzelt, vagy erőszakolt okokkal, hanem működjék közre a tanárokkal mindenki (legalább minden szülő) az ifjuság vezetésében, ha annyira szívünkön van a nevelés ügye, s ne járjunk azon, hogy a tanárt (tanulók előtt) kisebbsítsük, lenézés, vagy kigunyolás tárgyává tegyük, ha ő állása magaslatán se ide, se oda nem akar hajolni az igazságtól.

Még tudnék egy tanácsot ajállani: Tegyenek úgy az iskola iránt érdeklődők, mint a görögök tettek, kik a lyceionba, a gymnasiumba (melyek közül egyik sem volt a Fapiaczhoz hasonló territoriumon építve) naponkint el-csallatogattak, hogy tanui legyenek gyermekeik, s a haza reményei előhaladásának. Nyilvánosok a mi iskoláink is. Jöjjenek el a szülők minél gyakorabban az iskolába, hallgassák meg fiaikat, vagy ismerőseiket, kísérik figyelemmel előmenetelüket s én biztos vagyok benne, hogy annak sokkal több hatása lesz a tanulás és nevelés előmozdítására, mint ha a gymnasiumot a Fapiaczra szállítják le.

Nr. 7.

A görög szert. román egyház történetéből.

Különös tekintettel Erdélyre.

Dr. Grama után: *Kovács Gyárás.*

(Folytatás.)

A *balásfalvi iskolák.* A püspököknek mindjárt az unió után legfőbb törekvésük volt egy olyan klérus képzése, mely magasztos hivatásának mindenben meg tud felelni. Ily ezből pedig megfelelő iskolák felállításáról kelle gondoskodniok. A klérus és nép támogatta a főpásztorok enemi törekvéseit, s hogy egyelőre e téren is az obajtott czélt el nem érheték, annak a szegénység volt oka. De a kezdet nehézségei közepette is sokat lendített az iskolák és nevelés ügyén a szombafalvi és szamosújvári uradalmaknak a balásfalvival való azon feltétel mellett eszközölt kieserélése, hogy az uradalom jövedelmének egy része kulturális czélokra fordíttassék. Maga a klérus is az 1738-ik év január 26-án tartott szinóduson 25 ezer forint összegyűjtését igérv meg iskolák és tanítással foglalkozó kalugerek monostorának építésére. Ezen összeghez járultak még a sedisvacantia intercalaris jövedelmei is, úgy hogy a püspöki széknél Balásfalvára történt áthelyezése után az emezekhez szükséges anyagok beszerzését azonnal megkezdheték — és hamarosan be is fejezték az építkezéseket.

Az iskolák megnyitása 1754. év október 11-én vette kezdetét Aron P. Pál püspök alatt, ki három nevezetes utasításban körvonalozza a tért, melyen az iskola ügyének mozogni — és az anyagot, melyet felölelnie kell.

Az első utasítás kiszabja a tananyagot és az iskolai idő tartamát, mely alatt azt előadni kell. Volt pedig a tananyag: az Isten tiz és az anyaszentegyház öt parancsa s a hét szentség magyarázata, később a latin és magyar nyelvek. A második utasítás a tananyag beosztását tartalmazza egyes tanárok között. A harmadik a klérikusok és gymnazisták vizsgálatairól intézkedik. Az első tanárok Maior Gergely és Rednic Atanáz voltak. Kezdetben két osztály volt. 1757-ben felállítottott a harmadik osztály is és Neage Manasses — kaluger neven Meletie — lett professora. Az igazgató Maior lett.

A fiatalok részére két seminarium rendeztetett be. Egyik volt a „*Szentháromságról*” czimzett, építetve 1749—1779 között. Ez a barátok jövedelmének egy részéből 12 növendék részére volt berendezve. A másik volt az Aron-féle seminarium, melyet Aron P. Pál püspök fáradozásai és áldozatkészsége alkottak. Ez *Bunei Vestiri a Freca Santei Nascutorie de Domnediu* czimet viselte. (Gyümölcsoltó Boldogasszony.)

E két seminarium 1781 évi decz. 12-én kelt udvari rendelet folytán egy külön *papképző intézet* alakítottott át, melyben 50 papnövendék nyert aztán teljes ellátást. E papnevelde kezdetben három évi tanfolyamot számitott. A negyediket Leményi püspök hozta be. A rendes tárgyak előadására egyelőre 5 tanzék állítottott fel, és pedig: a lelkipásztorsági és polgárjogi, — a mezőgazdaság — hitelmezés és módszertaniak. Jelenben azonban ez intézet élén négy rendes tanár áll. Egy a theologia fundamentális és dogmatica, másik a biblikus tárgyak, — harmadik az egyházjog és történelem, — a negyedik pedig az erkölcs- és lelkipásztorságtan, a pásztorális, pedagogia, — methodica és cathechetica tanszékeiről prelegál. Ezekon kívül van még 4 rendkívüli tanár is, kik a polgárjog és perrendtartást, a medicina pastorális, a mezői gazdaságtant, az egyházi éneket és szertartást adják elő. A seminarium élén négy előjáró áll: a rector, ki rendesen kanonok, — a vicerector, tanulmányi felügyelő és egy spiritualis, ki a Szentháromságról nevezett baziliták közül neveztetik ki rendesen.

A kezdetben három osztályu gymnasium 1850 ben alakítottott át 8 osztályu középtanodává, melynek jelenleg van 10 rendes tanára és két hitelmezője. A tornát, a figurális és vocalis zenét s a templomi éneket két rendkívüli tanártól tanulják a gymnazisták. Ezekon kívül némelyek — úgy a rendes, mint a rendkívüli tanárok tanítják a szépírást, a francia és német nyelveket. A gymnasiumot egy kanonok-director kormányozza, ki egyszersmind rendes tanára is valamelyik tárgynak. Van a gymnasiumnak hasznos olvasmányokat tartalmazó könyvekből összeállított szép bibliothécája az előjáróság felügyelete alatt.

Mindjárt az iskolák megnyitása után oly nagy volt az ifjuság száma (300), hogy még a két seminarium és iskolák is alig voltak képesek azok befogadására. Aron püspök nagy érdeklődéssel kísérte azok ügyeit. Igen sokat ellátott kenyérrrel, vasár és ünnepe napokon föttételekkel is; a teljesen

szegényeket felruházta. Ily nagy vala buzgósa ezen püspököknek a fiatalság nevelése és oktatása iránt!!

Professorok kezdetben a kalugerek voltak — de ezek a felsőbb osztályokban, mert számuk elégtelensége folytán az alsóbb iskolákban világi tanárok is alkalmaztattak.

A professorok tudományosan képzett férfiak voltak, mert a kalugerek közé csak jó tanulók vétetve fel, ezek gymnázialis tanulmányaik után a hit és bölcseleti tanulmányokat részint Rómában, részint Bécs és Nagyszombat, vagy pedig Pozsonyban végezték és e helyeken 16 fundációt élveztek. Ezeken kívül a világi papnövendékek részére is voltak fundációk — Bécsben a *Mária Terézia* — és Nagyszombatban a *Jamiana*-félék. Bobu János püspök alatt II. József császár megengedte, hogy a balásfalvi iskolákban taníthatnak világi papok is, mert a kalugereknek 11-re fixirozott száma nem volt elegendő a tanításra, kivált ha a barátok előregedtek.

A tanárok fizetései időnként különbözök. A kalugerek természetesen fizetést nem huztak, mert saját házuk látta el mindennel őket. A világi papok kezdetben 80 frtot — Leményi püspök alatt 200 frtot, a theologiai és bölcsező tanárok 300 frtot kaptak. Sterea Siulutiú Sándor püspök 500 forintra emelte, míg Vánasa János érsek alatt 800 frtot kezdettek kapni — ide nem értve egyéb mellékes segedelmezéseket.

Említett iskolákon kívül alapítottak Balásfalván elemi iskolák is, részint a püspöki — részint pedig a szerzház jövedelméből tartatva fenn. A tanítótestület egyházi — de olykor vegyesen világiakból is áll. Sterea Siulutiú Sándor bőkezűsége két tanfolyamu tanítóképzőt is szervezett. Ehhez Vánasa János érsek csatolta a 3-ik évit. Három rendes és két rendkívüli személyből áll a tanítói kar, élén rendszeren egy kanonok-igazgatóval vagy a keblbi papság más érdemes tagjával. E directio egyttal a normát is dirigálja. Fizetésük egyenlő a gymn. tanárokéival. Leányiskola is szerveztetett. Ezt Simai, Siulutiú-féle alapok és a brassói nőegylet segedelmezése tartják fenn.

A nagy számban Balásfalvára özönölő fiatalság táplálásáról régebben kiválóan Maioru és Bobu püspökök gondoskodtak 200 szegény növendék számára *kenyéralapot* alkotván (Fundatiune de pane). Ez a *baszilika*, — *szemináriumi* és a püspöki jövedelmekből teremtett elő. Ez alapokat eleve csak a normalisták és gymnazisták élvezték. Vánasa érsek azok javát a preparándistákra is kiterjesztette. Ez alapok Sterea Siulutiúig állottak fel eredeti mivoltukban. Ő újból rendezte a fent említett három javadalom terhére. Ezekhez filléreikkel még más jötevők is járultak. — A professorok szervezték a *betegsegélyező alapot*.

Mindezek koronáját teszi azonban a Vánasa érsek által alapított *gyermek szeminárium*.

A klérus művelődésére Mária Terézia Bécsben alapított egy papnevelő semináriumot 50 gr. szert. klérikus befogadására. Ebben az erdélyire 9 hely jutott. Ezen szeminárium József császár idejében Egerbe, majd pedig Lembergbe helyeztetett át. Később beszüntették. Az alapítvány azonban emmaradva, maig is a balásfalvi szeminárium élvezi. A bécsi központi szeminárium újban ismét felélesztetett, azonban áthelyeztetett 1872-ik évben a budapesti centraléba. Ezen kívül gondoskodva van, hogy felsőbb theologiai képzettség megszerzésére időnként a bécsi *Szent Agoston intézetbe* egy-

egy növendék felküldessék, honnan rendszeren mint hittudorok térnek haza.

Ezek röviden a balásfalvi iskolákról, melyek az unitus román egyház kebeléből úgy az egyház, mint haza javára anyyi képezett polgárt adnak.

Rednic Atanáz püspök. Aron P. Pálnak 1764-ik év február 25-én történt halála után a püspöki széket megüresedvén a *Szentháromság*ról nevezett basilita atyák Balásfalván tartott szinodusból erről értesítették a Felseget s kérték, hogy ősi szokás szerint az összehozandó szinoduson az üres püspöki székre három alkalmas egyent jelölhessenek. Időközben Rednic Atanáz püspökhelynök kormányozta az egyházmegyét még Aron P. Pál által bizatván meg ezen állással, melylyel szemben ellenállást fejtettek ki a kalugerek, mivel nem a rendes szokás szerint tölletett be;*) azonban nem értek célzt.

E közben 1764 évi szent Péter napján a püspökválasztó szinodus Bornemissza Ignác kincstárnok és Boér Ferencz alsófehérmegyei szolgabíró királybiztosok elnökösökdeiseik alatt összeült és következő napon a kijelölések megejtettek. A még Rómában élő Clain leköszönt püspökre esett 72 szavazat, Maioru Gergelyre 90, Caliani Szilveszterre 16 és Rednic Atanázra 9.

Mária Terézia Clain jelöltségét nem fogadván el, Rednic Atanáz eként bejutott a hármasszámba. A felségi legmagasabb kinevezés Rednic re esett s csakhamar prékonizáltatott a pápa által is.

Rednic Atanáz máramarosí nemes származása. Keresztneve Sándor volt. Hittanulmányait Bécsben végezte. Innen Munkácsra ment és kalugerré léve, Atanáz nevet kapott. A balásfalvi kalugerek közé Muakácsról jött. Élte minden viszonyai között valóságos aszkétikus szent viseletet tanusított. Aron püspök helynökévé tette és szemináriumi igazgatóvá, valamint kinevezte professorrá is s mint ilyen a szent unió igaz barátjának mutatá magát. De ezek daczára nem tudott az emberi szivekhez férközni. Miért sem vicariusnak, sem püspöknek nem akarták elismerni. Tehát ellenségei voltak, kik közül leginkább ellenlábaskodtak azok, kik a püspökjelöléskor még több szavazatot kaptak, mint ő. Ezek Major Gergely, Caliani Szilveszter s társaik voltak, kik püspökké kineveztetését nem is akarva tudomásul venni, ellene minden követ megmozgattak úgy XIII. Kelemen pápa, mint Mária Terézia előtt. De hasztalan volt ellenségeinek minden áskálódása, mert míg ezek kellő egyházi büntetésekkel sujtattak: ő mégis csak püspöknek maradt. Püspökké szentelte Olsavsky munkási gr. kath. ruthén püspök 1765-ben, s még ez év november 13 án a püspöki székhelyre összehívott szinoduson intronizáltatott is. Felolvasztatott ekkor a királyi kinevező okmány, fel a pápai prékonizációt tartalmazó bulla; mindkettő közöltetett a káptalan, a klérus és a néppel is stb. Ezen püspöki beiktatás volt az unitus egyházban legelső, mely a modern igények és formáknak teljesen megfelelően hajtatott végre.

Rednic az udvarnak benső embere lévén, annak támogatásával csakhamar sikerült ellenségeit megtékeznie, kik vezeklésre egyes monostorokba rendeltettek.

Rednic nagy buzgósaú hive volt a szent uniónak. Erdélyt keresztül-kasul utazta s mindenütt az egyesülés mellett

*) Sedi vacantia esetén ugyanis régen a kalugerek szoktak volt vicariust választani.

egész apostoli lévvél beszélt. De beszédei inkább egy subtilis theologus, miat népszónokra vallanak s mert személyes megjelenésével nem tudott rokonszenvet gerjeszteni, minden törekvései obajtott eredmény nélkül maradtak. Hasonlóan eredménytelenek maradtak az udvarnál kitejtett azon fáradozásai is, hogy a lelkészek számára kánonika poreziók szakítassanak ki. Mit Rednic kieszközöltetett, csak azon 10000 forintból állott, melyet a romlatag templomok számára nyert — és még egy fundációból, melynek terhére két növényeknek hely jutott a Pazmaneumban.

A balásfalvi kalugereknek is a legszigorubb szabályokat írta elő. Erős böjtöt kellett tartaniok s mindenki köteleztetett mesterség tanulására. De ezen utóbbit nem teljesítették, mert az alapító levél értelmében a barátok csak nevelés és oktatásra voltak kötelezve, valamint egyházzolgálati segédkezésre.

Rednic intézkedése volt, hogy a klérikusok reverendát viseljenek. A görög rítus megtartásában a legnagyobb pontosságot követte mindig. Rajta nem tört semmi változtatást. Hasonlóan elődeihez szent és ájtatos életet folytatott. Étkelésében a kalugerek szigorú megtartzkodását követve inkább csak növény és olajos ételeket vett magához. Mindenben Isten dicsőségét kereste. Napi imáit soha el nem mulasztotta. Ezen erkölcsi tisztasághoz végül járult igen feltűnő testi szépsége és azon magasztos fenség, mely püspöki szertartásos ténykedései közben egész lényén szétömlött.

Ezen ájtatos püspök megbalt 1772-ik év máj. 12 én. Összes vagyonát a papnevelde örökölte. Eltemettetett az érseki udvari templom kriptájában.

(Folyt. köv.)

Megelégedés.

Nem vágyom én pompára, hírre.

Minek való a csillogás,

Ha boldoggá tesz egy kis pille

S a csendes szellő suttagós?...

Nem von szívem — e csendes sajka —

Zsibongó emberek közé;

Kicsiny szobám beszédes ajka,

Mely önmagához nyugozé.

Hiszen a bor, mit a világ nyujt,

S mi kábulatba ejt sokat,

Igaz, mámort ad; ám ha elmúlt,

Helyén csak tompultság fakad.

S a fény, mit a tudás káraszt,

Szívünk derével hűti meg.

*A dicsőségnek utja fáraszt...
Ott fenn az ut nagyon hideg.*

Legjobb szerényen elvonulva

Parányi kört betölteni;

Nem ismertem, de meg se látva —

Egy, két hű lényvel érzeni.

Mit meghoz a nap sorja rendre

Jó, rossz, békén viselni el.

Kevést lelned, sokért nem égve:

A bölcsnek ennél több mi kell?

Pál A.

Mikor a papot temetik . . .

Szomorúság markol a szívekbe, könynek harmata reszket a szempilákon, mikor a papot temetik. A nap bágyadtan szűri át sugarait a gyászba borult papilak ablakain, a levegő tele keserűséggel s kinek övéje, családja nincsen, mely a ravatalon elzokogná bánatát, azt az egész falu megsirítja. Valóban a jó pap halála legkeserűbb annak, ki érezni és megérteni képes, de felemelni, vigasztalni is tud, mint az éjbe merülő napnak szomorú költészete. Kinek élete mindenkire vala, ki az irgalom balszámát, a hit vigasztaló olaját egy hosszú életen át csepegtetvé a fájó sebekbe, ki a földön is mennyet keresett: hogy ne állaná annak sirját körül a könnyező szeretet, hogy ne zendülne meg annak sirjánál a fájdalomnak bánatos akkordja?

Csikszentsimoni Veress Sándor, Csikszentimre nemes községnek utolsó plebánosa, folyó július 7-én hunyta örök álmra szeméit. Az a nemes család, melynek az elhunyt egyik kiváló diszessége vala, sok derék fiut adott a csikmegyei székelységnek, kik értelmüknek erejével, szívüknek nemes hevületével e sok ideig elfeledett és magára hagyott nép vallásos és hazafias művelésén munkálkodtak. Magának a megboldogultnak magatartásában is volt valami urias előkelőség, miből meglátszott, hogy a nagyra termetség tudata, az önérték első megnyilatkozása s egy közhasznú életpálya kiküzdésére az elhatározás a nemesi ezimer égése alatt ébredt fel lelkében. Ur volt, de gögös nem volt. Mint az oltárnak szolgálja és a lemondás tanítója, más irányító elvet nem is tűzhetett ki magának, mint az alázatosságát. Különben is megérté a haladó kornak szellemét, mely a születési nemesseget lelki nemesség nélkül többé már becsülni nem tudja s ő a maga korának akart gyermeke lenni. Megmaradt tehát vére szerint urnak, de lelkétől indítva szolgálja lett a kötelességnek és munkának.

Élete csendesen folyt le, mint a kies völgy patakja, mely tünde vizével élteti a közeli rétet s jutalmul nem kíván egyebet partí virágnál. 1868-ban pappá szentelték s munkálta az Urnak szőlőjét Csikszentgyörgyön, Taploczán, Hossz uaszázon Véczkén, legtovább pedig Csikszentimrén, melynek 17 évig lelkipásztora volt. Jellemének alkotó vonásai a munkásság, kötelesség- teljesítés. Mint pap és lelkipásztor éjjel nappal hivei között élt s a lelkek tüdvének munkálásán fáradozott, mint jó hazafi és hozzá még székely, kezében bordoná a tudomány és művelődés világító mécsét, hogy annak világosságánál e természettől és szegénységtől bezárt országrész népe is lássa meg a nagy világ vívmányait. Mint paptárs országlánrészt kívánt magának a közös munkából s 14 esztendeig ő volt az esperesi kerület pennája, a jegyzői teendőket ritka szakértelemmel és buzgósággal teljesítvén. Mint emberbarát megnyerő, vidám, vendégszerető s a tisztességes társaságokban nélkülözhetlen vala. Magánéletére jellemző, hogy rajongott a természet szépségeiért. A papilakból kedves kis tanyát varázsolt, melyet rózsailat lengett körül s barátságos méh-zsongás tett kedvesebbé; szépérezke meglátszik a kellőleg rendbe-

szedett és tisztántartott templomou, valamint előkelő izléssel berendezett lakásán s bázi könyvtárán is.

Ilyen papot temettünk el július 10-én, Csikszentimrén. Mikor a harang bánatos kongására gyülekezni kezdett a hívek aprója-nagyja, mikor a kerületi papság egyházi gyászruhában a ravatal köré állott és a tanítók s kántorok ajakán kitört a közös búnak első keserve: akkor a szív elszorult s a lélek, egy nagy gondolatban keresett vigasztalást, hogy az igaznak meg van e földön is a maga jutalma.

A gyász-szertartást a kerület Nesztora, *Koncz István* plebános végezte, kinek a szomorúságban is nyugodt arcuzata s hajának ezüst fehérsége vigasztaló várunk vala a halálnak e szomoru helyén. Azután a templomba mentünk engesztelő áldozatra, hol *Hosszu Ferencz* csikszentkirályi plebános és a távol levő főesperesnek megbízottja lépett a szószékre, hogy a jó papot és hiveit elbucszantassa. Ily hangulatban sértő lehet a dicsérés, de meg kell mondanom, hogy hatásosabb, érzelmre mélyebb, szépségekben gazdagabb beszédet mind ez ideig nem hallottam. Visszapillantott az elhunyt életére, megrajzolta jellemét vonzóan és gyöngéden, érinté az egyházi élet szomoru állapotát s az Isten nélkül való haladásnak sajnálatos tévedéseit, melyek *Vress Sándornak* életében annyi gondot, halálában akkora keserűséget okoztak. Végül a hitnek vigasztalásával, a reménynek édes szavával bocsátá az elhunytat örök pihenésre.

Szent mise utánkarjaikra vették a hívek szeretett papjuknak hült maradványát és megindultunk a temető felé. Ekkorra már a szomszéd faluk népével s a megboldogult távolabb lakó barátaival is meggyarapodott a gyászoló közönség. Szép sorban vonult a menet, miközben *Baka János* csikszentmártoni kántor gondos vezetése alatt gyászdalokat énekeltek a kántorok. Bánatra keltő volt látni az édes anyát, ki életének legfőbb örömét, szívének legnagyobb boldogságát kísérte temetőbe. Láta fiát az oltárnál, hallotta a szószéken, tanuja volt áldásos munkájának, részese örömeinek és megtiszteltetésének s egy kegyelmet kérhetett csak az égtől, hogy fia kísérelje őt az anyaföldbe. A gondviselés megzavarta az emberi okoskodás szárait s megengedte, hogy elaggott anyát lássunk szívtépő fájdalomba borulni papiának sírjára. Ugy látszik ezzel is tanítani akart az ég, hogy a pap nem egyé, még az anyáé sem, hanem mindenkié s sorsában másokénál mélyebb titkokat kell keresnünk.

Ember, hívők és hitetlenek! Lelkipásztornak koporsójára hull a göröngy. Körül néma zokogás, fájdalom és gyász. Egy egész falu marad most árván; ifja tanító nélkül, örege vigasztaló, szegénye gyámolító nélkül; itt lélek szakad ki a lelkekből, szeretet a szeretetből; itt életközösség bomlik meg, minőt vérség előállítani nem képes, hanem egyedül Istennek örök titku terve, a papihivatal. Ez tisztít, mint a tűz, old és egyesít; a szív érzületén, az értelem erején uralkodik s égi és földi hazának oltárain áldoz. Jertek a sírhoz s érezzétek a gyászt! Elfordulhat a tudomány a valástól, új csapásokon kereshet üdvösséget a gögös elme, támadás és erőszak megtéphetik az egyház szolgájának rubáját, de míg népet látok lelkipásztora sírján könnyezni, tudjátok meg, hogy az a könny a legméltóbb gyász miatt hull alá.
... Gyászojlatok és bigyjetek!

Bálint György.

IRODALOM.

Könyvismertetés.

A mi Urunk Jézus Krisztus élete, írta Dupanloup Bódog orleansi püspök, a franciaia akadémia tagja. Magyar nyelvre átírta Ruschek Antal, esperes-plebános. Budapest. Kiadja a Szent-István társulat. 1895. 624 lap. Ara 2 frt.

A franciaia könyvpiaczon közelebről három nagy és méltó feltűnést keltett mű jelent meg, melyek Jézus Krisztus életét tárgyalják. *Le Camus E.* püspöki helyettes, *Didon* a dominikánus szerzetes és *Dupanloup B.* püspök s az Institut tagja ezen művek szerzői. És mindhárman különböző szempontokból irtak e fenséges témáról. *Le Camus*, kinek műve 1885-ben jelent meg először s ez év folyamán már a IV. kiadást érte, apologétikus irányban tárgyalja Jézus életét. Mint a stuttgarti „Deutsches Volksblatt“ írja, a mű Renan hírhedt munkájának megezőafolása s abbeli feladatát, hogy Krisztusnak a Renan-Strausz-féle köd- és mithosz-alakjával egyszerűen, tisztán, erőteljesen, világosan és igazán állítsa szembe a történelmi, az igazi Krisztust, egy a mint élt és működött, mint az Istenfiát, az emberiségnek megváltóját és középpontját, oly módon oldotta meg, hogy az olvasónak értelmét és kedélyét és esztetikus érzetét a legteljesebb mértékben kielégíti. Ezen művet a legtöbb művelt nyelvre azonnal átültették; reméljük, hogy magyar nyelvünkre való lefordítása sem fog sokáig késni. *Didon* munkája, melyet Kiss János dr. fordított le és adott ki, sokkal ismeretesebb lapunk t. olvasói előtt, hogysem annak újlagos méltatására és dicséretére vállalkozzunk. Ezen mű is a *Le Camus*-féle historikus irányt követi s feladatának — nem a megszokott frázist akarjuk egyszerűen ismételn — a legfényesebben felel meg.

Dupanloup „Histoire de Notre Seigneur Jesus Christ“ ez. könyvének főtartalma, mint a jeles fordító írja „az eredetiben tulajdonképp amaz életírás, melyet a nagynevű szerző a négy evangélium egyszerű szavaiból állított össze, egészen ezek nyelven beszélve el a mi Urunk Jézus Krisztus életét, csodáit, tanításait, — a magáéból legfőlebb egy-két szóval fűtve egymáshoz azok minden pompa nélkül való beszédét. De a saját gondolatait sem zárja magába, melyeket lelke az evangéliumok termékenyítő ereje által fogant, s a melyek az Üdvözítő isteni szeretetének csodálatától növekedtek nagygyá. Az evangélium szavaiból összeállított élet írás előtt bevezetéképpen közli azokat, bemutatván általuk a mi Urunk Jézus Krisztust, a szeretet tanító Mesterét, a mint a földön élt, körüljárt, gyakorolván és tanítván a szeretetet, valahányszor, valahol, valaki e tanító szóra, az ő irgalmas jóságára csak reá szorult.“ (V. VI. I.)

A mint tehát látható, *Dupanloup* Jézus Krisztust „a szeretet tanító Mesterét“ mutatja be s ezzel művének a jellegét és célját is megismerhetjük. Míg *Le Camus* és *Didon* az észhez szólnak, addig *Dupanloup* a szívet ostromolja. Az igaz, hogy fáradságosabb, de egyttal hálásabb munka is ez.

„Kétségtelen, — mondja a nagynevű szerző a franciaia eszrit gyönyörű és lebilincselő kifejezéseivel — hogy szellemi tehetség, értelem is van bennünk; de bármily magasra szárnyaljon, sem a lélek mélyén, sem az élet kormányzatában

nem ez a legfelsőbb hatalom. Lényeges, fényt derítő hatalom — de azért mégis a szív határoz.

Az értelem tulajdonképp csak szolgálatában áll a szeretetnek.

A bölcsészet ölen fejlett értelem is igen gyakran téli-napsugár, mely vakít, de nem melegít.

A szív az, mely melegít, magával ragad. A szív határozza el az áldozatokat; az összes nagy dolgokat: az odaadást; ez viszi munkába és teszi termékenynyé az összes erőket, gyakorolja az erényt; és sajnos — ez bukik minden gyengeségben, minden bűnben, s ekkép az dönt a muló és örök idők fölött egyaránt.

Igaz tehát, hogy az Isten és ember közt fennálló viszony leginkább a szív, a szeretet kérdése. stb.* (5 l.)

És ilyen irányban folytatódik a mű, melynek tartalmát egész röviden ismertetjük: A „bevezető rész“ (5 — 182 l.) 18 szakaszt foglal magában, melyek Jézus szeretetét állítják elének. Ez a műnek legszebb része, melyet magasan szárnyaló előadás, igazi költői stílus jellemez. „A mi Urunk Jézus Krisztus élete (a szent evangéliumok sserint)“ a 189 — 514 lapig terjed s ezt „függelék“-ben (517 — 609 l.) ekezetikail jegyzetek egészítik ki.

Dupanloup művét nem birjuk eléggé dicsérni és ajánlani. Az ilyen munkát olvasni kell; minden sora, minden szava telett elmélkedni kell, hogy vésődjék be a szív belsejébe annak minden egyes igéje. „Siralmas lehet a szív súlydése és szörnyű a szeretet eltévedése“ (16 l.); de egyuttal „csak a szív, a szeretet, a fensőbb és örök hatalom által nemesül, érez, emelkedik magasabba az ember. (7 l.)“ A kitünő munka tordítása valóságos mestermű s minden ízében tiszta magyaros. Hálás tisztelet és elismerés a kath. irodalom körül oly kiváló érdemeket szerzett Ruscheknek s köszönet a szt. István társulatnak, mely egy ily remek munka kiadását lehetővé tette.

A kiállítása csinos és izléses, ára pedig — viszonyainkhoz mérten szerfölött olcsó.

Ismételten és a legmelegebben ajánljuk. Minden keresztény szívnek gyönyört és vigaszt fog szerezni.

Z. A.

— A „Katholikus Hitvédelmi Folyóirat“

7-ik, juliusi füzeté a következő érdekes tartalommal jelent meg: 1. A szociálizmus és kenyérgkérdés jogosultsága. (Vége). T. Pelikán Krizsó. 2. Országgyűlési vallás-mozgalmaink a kiegyezés óta. 1867 — 1894. Irta Keményfy K. Dániel. 3. Műpapok. I. Irja: Plagiosippus. 4. Megtértek Csarnoka. Drach Dávid Pál. 5. Protestáns Szemle. Az eperjesi Mátyás madár fiaskója. A pőrös atyafiak. A református tanárjegyesület és az udvarképes felekezetiiség. 6. Irodalom. Gr. Károlyi S. Nehány szó a magyar munkáskérdésről. Ism. Ernszt S. — Violet Gy.: Mindszenty Gedeon élete és költészete. Ism. Keményfy Dániel. — Schultz Imre: Népiskolai Olvasókönyv. Ism. T. Pelikán Kr. — Schultz Imre: Olvasókönyv. Ism. T. P. Kr. — Verus: A leleplezett népamító liberálizmus. Ism. T. Pelikán Krizsó. — Könyvespolcz. 7. Vegyesek 8. A lelkész titka vagy a gyónási titok sérthetlensége. (Egy iv kath. regény melléklet). Második iv. Ajánljuk e hitvédői vállalatot a kath. olvasó közönségnek annál is inkább, mert legaktuálisabb kérdésekkel foglalkozik. Előfizetési ára egész évre 4 ft vagy megfelelő sacr. Megrendelhető: a szerkesztőségben Pozsony, ferencziéknél.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Papszentelés.** Folyó hó 14-én székesegyházunkban 11 levita álla az új szövetség sátorának szentélye előtt várva, hogy az apostolok utóda a befejezett előkészületi évek után reájok tegye kezeit. Ha nagy volt egykor Izraelnek öröme, midőn a már megalapított papságra tekintte, akkor összehasonlíthatlanul nagyobb volt a nagy számmal jelen voltak, a beváltott ígélet Izraelének érzelmi bensősége, midőn a magasztos szertartás után, melyet az agg főpásztor mélyen átérezve végzett, az új szövetség már fölcent Aronjaira tekintett. Teljesülve látták ma reményüket, imáiknak gyümölcseit: *Abos Főzsef, Bocskor Ferencz, Bocskor Zsigmond, Csibabmos Főzsef, Dombi Lajos, Kovács Károly, Meissel Főzsef, Rass Károly, Tódor Imre, Török Ferencz, Waszylkiewicz Viktor*, kik buzgó lélekkel adhatnak hálát a kegyelmes főpásztornak, ki a nagy nap emlékére fejedelmi bőséggel terített asztalánál is, melyhez a kebli papság és a helybeli tanárikar is hivatalos volt, örök jelét adá az Ur szőlőjében nemsokára munkálkodó gyermekei iránti atyai szeretetetétek. Mi kívánjuk az új áldozó papoknak: *Holocaustum pingue fiat!*

— **Primiciák a központban.** Az új papok közül három: *Bocskor Ferencz, Dombi Lajos, Meissel József* e hó 15-én léptek ngs. Fábian Sándor apát-kanonok ur, Kovács Simon kanonok-ректор ur, Steiniczter Edecz. kanonok, lelki igazgató ur vezetése mellett az Ur oltárához, hogy itt ne az állatok kövérét és husát égensék el, hanem az istenember szt. testét ajánlják föl jó illatú a mennyei Atyának, s ne a kosok és a bakok véré, hanem Jézus Krisztus drága véré mutassák be. A primiciális ebédet ngs. Kovács Simon intézeti rektor adta; jelen voltak a primiciánsok szülői és rokonai is. Az első felköszöntőt az intézet rektora tartotta, hangsúlyozva az intézet, ez a *Ima Mater* és a primiciánsok közötti viszonyt és élesen tüntetve föl, mivel tartozik a gyermek szüleinek. Bocskor Ferencz új pap talpraesett beszédben rója le adóját az intézettel szemben. Így végződék az ünepély. — A mit érezték e napon az áldozók, az naponkint megújulva hasza át őket!

— **Értesítés.** A szamosújvári *Világosító Szent Gergely Arvaházba* folyó év augusztus havában 6 árva fog felvétetni. A pályázatnál a következők tartandók szem előtt. Növendékül a teljesen árva és vagyontalan örm. kath. árvák vétetnek fel elsősorban s csak másodsorban vétetnek fel félárvák az az olyanok, kiknek anyjuk él. A kérvények a *Világosító Szent Gergely Arvaház* választmányához intézendők és a következő okmányokkal szerelendők fel: 1. keresztlevél. 2. szegénységi bizonyítvány, mely az illetékes örm. kath. lelkész, vagy ilyennek nem létében az illetékes róm. kath. lelkész által is aláírandó, 3. a szülőknél vagy az atyának alhalálzási bizonyítványa, 4. orvosi bizonyítvány, 5. újraoltási bizonyítvány, 6. iskolai bizonyítvány, ha esetleg már járt az árva iskolába. Megjegyztetik, hogy csak oly örm. kath. fiárvák vétetnek fel, a kik a 7 évet már betöltötték. A felvett árvák mindennemű szükségleteiről az intézet gondoskodik. Szamos. újvárt, a *Világosító Szent Gergelyről* nevezett örm. kath.

árvabáz választmányának 1895. július 2-án tartott gyűléséből. Bárány Lukács, árvaintézeti igazgató, Kapatán Márton, titkár.

— **Zarándoklat Nagy Mária Czell-be** *Mária Taferl és Somtagsberg kegyhelyek érintésével.* Utirend: Aug. 20-án a budapesti Bombatéri plébániából ünnepélyes egyházi kivonulás a d. u. 4 órai áldás után és indulás a Bombatéri hajó-állomástól külön gözbajóval. — Útközben kikötés mind azon hajóállomásoknál, honnan zarándokok be vannak jelentve. **J e g y z e t e k :** a) árak: oda-vissza I. osztály (hajón vasuton II. oszt.) 11 frt. 80 kr; II. osztály a hajón, 3-ik a vasuton: 9 frt. 40; III. osztály hajón és vasuton: 7 frt. 80. kr. b) Kik nem gyalognak, ezen felül vasuton Rosenautól Kernhofig: 2 frtot, innen társaskocsin Mária-Czellig: 1 frt 50 krt, vissza ismét ennyit, tehát összesen: 5 frttal többet fizetnek osztályonként. c) Jelentkezni lehet legkésőbbben f. évi augusztus hó 10-ig a fenti (II. ker. Bomba-tér) plébánia hivatalban, a mely napig minden díj csakis oda befizetendő s hol minden ide tartozó ügyek megbeszélhetők.

— **A főrendiház örökös jogu tagjainak számát** a megszorult kormány szaporította, hogy az így megerősített hadsereggel megbessen a jövő őszi egyházpolitikai harcába. Ez a híres pacifikáció! Vigyázó Sándor és törvényes utódai a grófi méltóságot kapták; Bohus Zsigmond és törv. utódai, Solymósy László és törv. utódai, valamint Zeyk József és törv. utódai bárói rangra emeltettek. Az egyenlőséget hirdető szabadelvűséget tehát a mai következetes rendszer a rendi megkülönböztetésen építi föl. Mint a bibliai embernek a hajában volt az ereje, úgy a szabadelvűségnek most a pécsubban van a virtusa. Nagyra is van vele. Lapjai tökélet kovácsolnak belőle és máris visszaélnék a király nevével, hivatkozva a ki-nevezési tényre és az uralkodónak ebben nyilvánuló akaratára. Azzal ők nem törődnek, hogy mechanikus uton teremtenek magoknak többséget, sőt inkább előre dicsőítik már a szabadelvű reformoknak fényes diadalát!

— **Érdekes gyaászjelentés** a század elejéről:

PLDOMON FELBENŐP.

Néhai Tekintetes Fantsali FANTSALI JÓSEF Ur! Az Erdélyi Királyi Arvai Fő Számoltató Hivatalnak egyik Tíztye életének 52 dik éftzendejében, egy már rajta erőt vett fáraz nyavallya miatt, példás kereltyéni buzgósággal, és utolsó kézjületekkel ezen folyó hónap 13-kán dél után három óraker az Örökké valóságra költözött, hagyván maga után egy kefergő Özvegyet, és négy Arvákat. Hideg tetemei ugyan e-folyó hónap 16-kán reggel 9 óraker maga külső Szintztai Házától, a'közönséges Temető helybe fognak kísértetni, 18-dik napján pedig reggeli 10 óraker a'Kegyeg Szerzet béli T. T. Atyák Templomába fog a' Szent aitatóság tartatni, mely két tízfetség tételekre minden Rendüek alázatofon, és szomoruan kérettetnek.

Kolosvár November 15-kén 1811-ben.

— **Pályázat.** A maroszentgyörgyi róm. kath. kántortanítói állás megüresedvén, arra pályázat hirdettetik. Ezen állással 250 frt. készpénzfizetés, 4023—891 számú püspöki rendelettel megálapított — a megválasztandó személyes érdemeitől feltételezett 50 frt pótlék, 10 frt. 72 kr. kamat, 20—25 frt. tandíj, 16—20 frt. stóla, továbbá 7 hold szántó, 1 hold rétből álló tagosított birtok haszonélvezete; két szoba, konyha, kamarából álló lakás; gazdasági épületek, veteményes gyümölcsös kert, s 5 öl fa, melyből az iskola is fűtendő — jár. Pályázhatnak róm. kath. vallásu okleveles tanítók, kik a kántori teendő minden ágában jártasok, mert a róm. kath. osztatlan iskola, ism. iskola vezetésén s a faiskola kezelésén kívül, a kántori teendők szabatos ellátása is, követeltetik. Oklevél, keresztlevel és működési bizonyítványokkal felszerelt kérvények P. Karda István helyettes lelkész, isk. széki elnök, Szentferenczrendi zárdafőnök nevére ezimezve Maros-Vásárhelyre folyó évi aug. 10-éig anynyival inkább beadaudók, mert a később érkezettek nem vétetnek figyelembe. Mvászárhelyt, 1895. július 15-én (8—2.)

— **Pályázat.** Gyergyó-Tekerőpatak róm. kath. népis-kolájánál megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalmazás: 300 frt, 4 öl fa, és 30 frt. szálláspénz. Kötelességei: az I-ső II. ik vegyes osztály és ismétlő fiúk tanítása, szükség esetén az egyházi teendőkben segédkezés. Pályázhatnak képeződött végzett tanítójelöltök is. Pályázati határidő augusztus 20. Gyergyó-Tekerőpatak (Csik m.) 1895 július 15. Főrika Agoston, isk. sz. jegyző, Puskás Alajos isk. széki elnök. (9.)

— **Pályázat.** A gyergyó-csomafalvi róm. kath. segéd-kántortanítói állomásra üresedésbe jövén, arra ezennel a következő jövedelem és kötelesség feltétele mellett pályázat hirdettetik: I. Jövedelmei: a.) 43 kalongya őszkepe (rozs), b.) 55 kalongya tavaszkepe (zab; c.) 41 terü bükkfa, melyet a községi lakosok hoznak be és vágnak föl a tanítói udvaron; d.) 120 o. é. frt (240 korona) a község pénztárából havi részletekben; e.) Stola-illeték átlag évenként 50 frt. (100 korona); f.) Ajtatos alapítványokból 7 frt 50 kr. (15 korona) g.) Osparából: 28 frt (56 korona) A lakás áll: két tágas szoba, konyha, kamra, nyári konyha és pinceből. Van gazdasági épület, sertésöl és egy veteményes kert. II. Kötelességei. a.) Az egyházi funkcióknál, mint segéd-kántornak segédkezés; b.) Mint rendes tanítónak a ráeső ismétlő és mindennapi tanköteleseket önállóan tanítani; c.) A templomi öltözködésnél segédkezni, a templom és ruháinak tiszta és rendbentartására felügyelni. Harangozó és templomseprő külön van külön fizetéssel, a kire szintén a segédkántornak kell pontosságára felügyelni. Pályázni akarók kellően felszerelt pályázatukat 1895. augusztus 16-ára kötelesek aláírott iskolaszéki elnökhöz beadni. Személyes megjelenők előnyben részesülnek. Gyergyó-Csomafalva, 1895 jul. 16. B a l l ó J á n o s, plebános isksz. elnök. (10 1—3)

Pénztári üzenet.

Puskás Alajos, Gy. Tekerőpatak. Egy pályázatnak egyszeri közzététele 1 frt. 30 kr. lévén, kérik még 60 krt.

Péterffy Árpád, Zetelaka. A kért mutatványszám megy. Kérjük a tagsági —, illetve előfizetési díjat s a többit is folyósítjuk.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: **Pál Antal.**
Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Ágoston.**
Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.